

DZIENNIK WARSZAWSKI

Wtorek, 1 (13) Października.

1868 r.

Nr. 215.

Rok 5.

Wychodzi codziennie, oprócz dni następujących: po Świętach uroczystych i Niedzielach. — Prenumerata w biurze Dyrekcji, ulica Miodowa Nr. 487 i Kantorach. — Obwieszczenia przyjmują się za opłatą od wiersza druku: za 1-krotne obwieszczenie kop. 6, za 2-krotne kop. 9, za 3-krotne kop. 12. — Artykuły nadsyłane do zamieszczenia w Dzienniku, nie zwracają się. — We wszystkich co dotyczy Dziennika, na leży odnosić się wprost do Dyrekcji obu Dzienników Warszawskich.

Prenumerata w Warszawie rocznie rsr. 8. — Półrocznie rsr. 4. — Kwartalnie rsr. 3. — Miesięcznie kop. 67. — Bez odnoszenia w biurze Dyrekcji prenumerata nie przyjmuje się. — Numer pojedynczy kop. 5. — Za odnośnienie do domu, opłaca się miesięcznie kop. 5. — Na prowincji na stacjach pocztowych w Królestwie i Cesarstwie Rocznie rsr. 9 kop. 20. — Półrocznie rsr. 4 kop. 60. — Kwartalnie rsr. 2 kop. 30. — Miesięcznie kop. 80.

SPIS RZECZY.

DZIAŁ URZĘDOWY. — Ordery. — Nominacje. — Sprawozdanie z tabel likwidacyjnych. — Komisja rząd. sprawiedliwości. — Komisja likwidacyjna. — Dyrekcja gł. tow. kred. ziemsk.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY. — Warszawa. — Przegląd polityczny. — **Telegramy.** — Wiadomości telegraficzne. — Kronika kościelna. — Kuchnia pochodna. — Tydzień handlowy. — Wypadki miejskie. — Powrót Najjaśniejszego Pana. — Wiernopoddane adresa. — Podróż J. C. W. W. Ks. Aleksandra Aleksandrowicza. — Kanclerz państwa ks. Gorczakow. — Wypadki w Hiszpanji. — **Austria i ziemie słowiańskie.** Przyjazd cesarza. — Sprawy czeskie; prezes ministerstwa; arcybiskup ołomuński. — Książę Adolf Auersperg; środki przeciw czechom; delegacje. — Delegacja miejska. — Położenie czechów. — Sejm galicyjski. — Nagroda. — Prusy i Niemcy. Konwencja wojskowa. — Francja. Powrót cesarza. — Kwestja wschodnia. — Sprawa rumuńska. — **Włochy i Rzym.** Była królowa neapolitańska. — Turcja i ziemie słowiańskie. Prześladowanie żydów. — Anglja. Indie wschodnie. — Zaprzeczenie pogłoskom. — Korespondencja z Paryża.

FEJLETON. — Kronika Warszawska
PRZEWODNIK WARSZAWSKI.

DZIAŁ URZĘDOWY

Warszawa,

30 Września (12 Października)

Ordery. — Najjaśniejszy Pan, w nagrodę odznaczającej się gorliwością służby, na d. 21 września, Najmilszemu raczył udzielić ordery: s w. Włodzimierza klasy 2-jej, generał-majorowi z orszaku Jego Cesarskiej Mości, naczelnikowi warszawskiego okręgu żandarmskiego baronowi **Frederiksowi 2-mu**, i s w. Anny kl. 1-jej z mieczami nad orderem, zaliczonemu do zarządu warszawskiego okręgu żandarmskiego, generał-majorowi **Mollerowi 2-mu**. (Rus. Inw.)

Nominacje. Mianowani zostali: pułkownik pułku konnej gwardji **Elter** — dowódca 6-go klastyckiego pułku huzarów księcia Ludwika Heskiego; liczący się w jeździe gwardji pułkownik **Solomka** — przeznaczony został do dyspozycji generała adjutanta P. tapowa, generał gubernatora wileńskiego, kowieńskiego, grodzieńskiego

FEJLETON DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Kronika warszawska.

30 września (12 października).

Jesień ze swemi mgłami, deszczem i wzrastającym nieznacznie zimnem — chociaż ożywia bardzo poufne kółka, kryjące się przy ciepłym domowym ognisku, chociaż widowiskom teatralnym przywraca kontyngens widzów, odjęty im przez lato, chociaż obdarza słuch publiczny koncertami różnej natury i wartości — a po prywatnych salonach i resursowych zgromadzeniach, urządza już potrosze tańczące nawet wieczorki — jest przecież arcy niedogodną dla sprawodawców porą. Przyzwyczajeni do łatwego zbierania materiałów, jakich im dostarczają letnie widowiska ogródkowe, aeronautyczne wycieczki, koncerta Bilsego, teatr na wyspie, szybkie loterie fantowe, spacerki po ogrodach i parkach, i t. p. zabawy lub przedstawienia, znajdują się oni od razu pozbawionymi tych wszystkich środków i muszą, pracowicie śledzić rzadkie objawy publicznego lub artystycznego ruchu, ażeby z nich utworzyć swoje fejetony i najczęściej zdarza się im w chwilach zupełnej posuchy faktów, kręcić z piasku swoje biczki...

W tej chwili na przykład, znajdujemy się w takim drażliwym położeniu, bo opisując dzieje teatrów, jedynym dzisiaj pod względem ożywienia i faktów, w oddzielnej rubryce, podawamy osobne wiadomości o two-

i mińskiego, głównego naczelnika gubernij witebskiej i mohylewskiej, z zaliczeniem do jazdy armji; zostający w piechocie armji i przy głównym sztabie generał-major **Ernst** — pomocnikiem naczelnika 17-jej dywizji piechoty; pułkownik 127-go pułku pułkownika pułku piechoty **Kechli** — dowódcą 46-go dneprowskiego pułku piecho-

ty, w miejsce pułkownika **Popowa 14**, który otrzymał urlop, z zaliczeniem do piechoty armji i rezerwów. Gubernator moskiewski, generał-major orszaku Cesarskiego **Baranow**, na własną prośbę uwolniony został od tych obowiązków, z pozostawieniem w orszaku Cesarskim i w artylerji konnej polowej. (Rus. Inw.)

SPRAWOZDANIE

o postępie czynności sprawdzenia tabel likwidacyjnych z dóbr ziemskich, za miesiąc Sierpień 1868 r.

Numer.	Komisje.	Ilość tabel przedstawionych.	Liczba sprawdzonych tabel z wsi				Tabele sprawdzone obejmują.		W przecięciu przypada na jeden dym.		Ilość tabel przedstawionych Komitetowi Urządzącemu.
			Prywatnych.	Instytucyjnych.	Majorskich.	Razem.	Dymów.	Morgów.	Morg.	Pręt.	
1	Warszawska	3,204	3,114	40	50	3,204	57,841	809,782	14	—	3,204
2	Kaliszka	2,438	2,322	24	92	2,438	58,056	543,458	9	103	2,437
3	Kielecka	1,485	1,324	89	72	1,485	43,857	404,781	9	70	1,483
4	Lubelska	1,788	1,745	12	29	1,786	57,796	917,239	15	276	1,786
5	Łomżyńska	1,600	1,510	2	87	1,600	22,616	237,128	10	146	1,597
6	Płocka	2,466	2,439	12	13	2,466	39,974	335,107	7	264	2,284
7	Petrokowska	2,018	1,955	6	57	2,018	48,141	596,570	12	117	1,990
8	Radomska	1,828	1,730	29	69	1,828	43,187	496,905	11	15	1,339
9	Siedlecka	1,551	1,451	11	89	1,551	33,807	699,235	20	205	1,548
10	Suwałska	1,291	1,026	1	264	1,291	18,055	437,619	24	74	1,291
W ogóle		19,669	18,616	226	822	19,667	423,330	5,477,924	12	281	19,499

Z liczby przedstawionych Komitetowi Urządzącemu tabel 19,499
Komisja Centralna zatwierdziła 19,137
podług tych tabel przyznano:
właścicielom na dymów 531,086
gruntów użytkowych morgów 5,288,624
w przecięciu na jeden dym około morgów . . . . . 9 pr. 285
właścicielom dóbr wynagrodzenia rs. 61,066,509
w przecięciu za jeden morg około . . . . . rs. 12 k. 61
czyli za jedną diesiatinę . . . . . rs. 25 k. 22
Z liczby przedstawionych tabel nie zatwierdzono 362
z tych zwrócono Komisjom dla poprawienia 117
dla dokonania oszacowania 265
nie rozpoznano z powodu nieotrzymania żądanych wiadomości 42
przypada do rozpatrzenia 68

Z liczby tabel zatwierdzonych przez Komisję Centralną
a) przesłano do Komisji Likwidacyjnej do dalszego postąpienia 18,926
b) przygotowuje się do odesłania 72
c) nie mogą być odesłane z powodu nieotrzymania wszystkich tabel z całych dóbr 129
Komisja Likwidacyjna zarządziła wypłatę dla właścicieli dóbr wynagrodzenia w Listach Likwidacyjnych: z tabel 18,223
na sumę . . . . . rs. 57,765,247
Z Komitetu Urządźającego odesłano do miejscowych Komisji Spraw Włościańskich dla wprowadzenia w wykonanie tabel 17,923
Zwrócono z Komisji tabel ostatecznie w wykonanie wprowadzonych 11,867
Oddano do Archiwum dla zachowania ostatecznie w wykonanie wprowadzonych tabel 10,235

rzających się koncertach symfonicznych p. Münchhejmera — i wieczornych kursach w Instytucie (konservatorjum) muzycznym — pozostajemy w zamyśleniu, z piórem wzniesionem nad kartką papieru — pustą niestety!

Wprawdzie, pozostały nam jeszcze z letniego sezonu dwa widowiska: teatr Rappo i przedstawienia w Tiwoli, lecz repertuar pierwszego powszechnie znany, odświeżył się na krótko, wystąpieniami człowieka bezkości, który chociaż robił istotne cuda łamane i przewyższył o wiele nawet sławnego tam dotąd Morrisa, przecież odjechał już z Warszawy — drugie zaś, dogorywają powoli i pomimo całej sympatji publiczności nie zdołają przytrzymać jej w ogrodzie, który niebawem może przystroi się w śnieżną sukienkę. Zresztą, wyjazd trupy Tiwolskiej, p. Rasanowskiego, do jednego z miast prowincjonalnych, zapowiedziano już w „Kurjerach” tutejszych, a przeto i na ten materiał, dziś już liczyć nie możemy. Prawda! przybyły do nas „Pchły tresowane,” które pokazują różne sztuki pod kierunkiem swojego cierpliwego kornaka, a nawet pojedynkują się na miecze w zamkniętych łańcuszkiem szrankach — lecz stworzenia te, tyle nam sztuczek wyprawiają w domach i tyle stacają walek krwawych z nami samymi prywatnie, iż z pewną niechęcią podziwiamy ich łańcuszkową inteligencję.

Sprawozdawcom innych pism tutejszych, pozostają wprawdzie jeszcze inne materiały do ich tygodniowych kronik: — mają oni wystawę sztuk pięknych, wydawnictwo książek, lub ruch pism periodycznych —

lecz u nas, każda z tych rzeczy ma oddzielną, przeznaczoną dla siebie rubrykę, której ogalać na korzyść niniejszej, nie możemy pod groźbą bankrutowania na tem naszym fejetonowym gospodarstwie. Doprawdy! wśród takich okoliczności, gotowi jesteśmy nie raz, załamawszy ręce, zawołać do czytelników: „ferte opem misero fejetonisto!” co ma znaczyć podobno: „nieście pomoc nieszczęśliwemu fejetoniście!”

Jak na złość, nawet polemika, ta bujna pokrzywa literackich ogrodów, nie kwitnie jakoś w tej chwili!

Przekory pomiędzy dwoma „Kurjerami, Warszawskim i Codziennym” coraz rzadsze — nawet „Przegląd warszawski” zlagodniał widocznie pod wpływem srebrnych mgieł jesieni! Wprawdzie, przeprowadzono niedawno dwie maleńkie dziennikarskie utarczki: jedną o wartość zbioru poezji p. W. Bełzy, gdzie i krytyk i obrońca autora, okazali że nie są poetami — jeden dowodząc, a drugi godząc się na to dowodzenie, że poeci nie rodzą się lecz wyrabiają nauką i pracą; drugą, o szkła i inne także wyroby optyczne, w której zaowu, jeden z korespondentów wyznał, chwałę specjalność wyrobów zakładu p. Chwata, chwalał specjalność wyrobów zakładu p. Chwata, sam z ujmą innych optyków, gdy przeciwnik jego, sam z ujmą innych optyków, zaprzeczył temu w „Kurjerze optyk, p. Dąbrowski, zaprzeczył temu w „Kurjerze Warszawskim,” twierdząc, że przed p. Chwatem wie- najbogatszej i najsłynniejszej fabryki, mógłby kompe-

Komisja Rządowa Sprawiedliwości ogłasza, iż Komitet Urządzący w Królestwie Polskiem, na posiedzeniach 230 i 239 w dniu 19 (31) stycznia i 22 marca (3 kwietnia) r. b. odbytych, następujące zapisy: 1) rs. 900, na wybudowanie kaplicy na cmentarzu parafialnym rzymsko-katolickim w mieście Tomaszowie; 2) rs. 300, na fundusz wieczysty, od których procent ma być obracany na utrzymanie w porządku teje kaplicy; 3) rs. 600, na rzecz powiatowego szpitala św. Jadwigi w mieście Hrubieszowie; 4) rs. 300, na rzecz parafialnego szpitala w mieście Tomaszowie; 5) rs. 300, dla domu przytułku w mieście Tomaszowie; i 6) rs. 300, na rzecz szpitala starozakonnych w mieście Tomaszowie, testamentem na dniu 23 listopada 1866 r. prywatnie sporządzonym i prawnie ogłoszonym, przez Wincentego Karpińskiego poczynione, w myśl art. 910 K. C., z zachowaniem praw osób trzecich i pod warunkami w tymże testamencie wyszczególnionymi, zatwierdził.

Komisja Likwidacyjna w Królestwie Polskiem, po daje do powszechnej wiadomości, iż wynagrodzenia likwidacyjne, przypadające na mocy rozporządzenia Komisji z dnia 24 Września (6 Października) r. b., w ilości r. 90 kop. 26, Józefowi **Grabczewskiemu**, właścicielowi wsi Grabczewo-male A., położonej w Gubernji Płockiej, Powiecie Płońskim, Gminie Nacpół, asygnowane będzie z Kasy Gubernjalnej Płockiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 7.045 kop. 81, sukcesorom Andrzeja i Józefa **Wollowiczów**, właścicielom wsi Wulka Osiocka i Osiek górny, położonych w Gubernji Płockiej, Powiecie Ciechanowskim, Gminie Gołymin, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Płockiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 9,622 k. 19, Ignacemu **Machczyńskiemu**, właścicielowi dóbr Sosnowo i Brzeszki, położonych w Gubernji Płockiej, Powiecie Rypińskim, Gminie Rogowo, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Płockiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 66 kop. 67, Marjannie **Nidzorskiej**, właścicielce części wsi Krzywki-Bratki, położonej w Gubernji Płockiej, Powiecie Mławskim, Gminie Zielona, asygnowane będzie z Kasy Okręgowej Mławskiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 434, **Wolskim, Bratkowskemu, Krasnobrodzkiej i Głuchowskiemu**, właścicielom dóbr Biernaty-Wółka, położonych w Gubernji Siedleckiej, Powiecie Konstantynowskim, Gminie Czuchleby, wysłane zostało do Kasy Okręgowej Bielskiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 18,825 kop. 98, Michałowi **Rożarskiemu**, właścicielowi dóbr Prusinowice i Zalesie, położonych w Gubernji Kaliszkiej, Powiecie Sieradzkim, Gminie Zadzim, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kaliszkiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 10,347 kop. 63, Jarosławowi **Tymowskiemu**, właścicielowi dóbr Ulesie, położonych w Gubernji Piotrkowskiej, Powiecie Nowo Radomskim, Gminie Dąbrowa, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kaliszkiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 1,229 kop. 50, Annie **Jankowskiej**, właścicielce dóbr Tomaszew, położonych w Gubernji Kieleckiej, Powiecie Miechowskim, Gminie Dobranowice, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kieleckiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 8,973 kop. 7, Tadeuszowi **Doruchowskiemu**, właścicielowi dóbr Malanew, położonych w Gubernji Kaliszkiej, Powiecie Turckskim, Gminie Malanew, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kaliszkiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 288, **Goluchowskiemu**, właścicielowi dóbr Krobonosz, położonych w Gubernji Lubelskiej, Powiecie Choleńskim, Gminie Olchowiec, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Lubelskiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 658, Hrabiemu Gustawowi **Tarnowskiemu**, właścicielowi

wi przedmieścia Nowe-Sioło, położonego w Gubernji Lubelskiej, Powiecie Zamostkim, Gminie Suchowola, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Lubelskiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości r. 364 kop. 83, Janowi **Martorskiemu**, właścicielowi dóbr Chometów Szczygieł D., położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Radomskim, Gminie Gębarzew, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Radomskiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 3,750 k. 72, Jarosławowi **Kobierzyckiemu**, właścicielowi wsi Polola, położonej w Gubernji Piotrkowskiej, Powiecie Łaskim, Gminie Wola-Wężykowa, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kaliszskiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości r. 2,314 kop. 28, Jarosławowi **Kobierzyckiemu**, właścicielowi dóbr Sobiepany, położonych w Gubernji Piotrkowskiej, Powiecie Łaskim, Gminie Wola-Wężykowa, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kaliszskiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 1,329 kop. 60, Florynowi **Stamirouskiemu**, właścicielowi wsi Ulanki-Stamirowskie, położonej w Gubernji Radomskiej, Powiecie Radomskim, Gminie Radzanów, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Radomskiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 12,174 kop. 94, Szpitalom św. Ducha i św. Hieronima w Sandmierzu, z dóbr Głazów, położonych w Gubernji Radomskiej, Powiecie Sandmierskim, Gminach Obrazów i Samborzec, wysłane zostało do depozytu Banku Polskiego; — w ilości r. 4,565 k. 8, Wincentemu **Prądzyńskiemu**, właścicielowi dóbr Kościerzyn, położonych w Gubernji Kaliszkiej, Powiecie Sieradzkim, Gminie Charłupie, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kaliszkiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 6,472 kop. 64, Ksaweremu **Arciszewskiemu**, właścicielowi dóbr Lgota-wieśka, położonych w Gubernji Piotrkowskiej, Powiecie Nowo-Radomskim, Gminie Budzice, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kaliszkiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości r. 5,145 kop. 25, Wojciechowi **Gogolewskiemu**, właścicielowi dóbr Rokryce, położonych w Gubernji Piotrkowskiej, Powiecie Piotrkowskim, Gminie Gomulin, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kaliszkiej, celem wypłaty komu należy; — w ilości rs. 3,193 kop. 35, Atanazemu **Bartoszewskiemu**, właścicielowi dóbr Kobyłki duże, położonych w Gubernji Piotrkowskiej, Powiecie Piotrkowskim, Gminie Bukowe, wysłane zostało do Kasy Gubernjalnej Kaliszkiej, celem wypłaty komu należy.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY

Warszawa.

30 Września (12 Października).

Ostatnie wiadomości z Hiszpanji donoszą o utworzeniu się ostatecznym gabinetu, do którego należą pomiędzy innymi Serrano, Prim, Topete i Figuerola. W gabinecie tym przewagę mają progresiści i unja liberalna, które to dwa stronnictwa postępują z sobą w zgodzie, jak to wskazuje i zupełne porozumienie pomiędzy mar. Serrano a Primem. Stronnictwo demokratyczne postanowiło popierać gabinet, dopóki takowy nie będzie działał przeciwko jego dążeniom, a uchwałę tę oznajmił publicznie ludowi p. Rivero z balkonu ministerstwa spraw wewnętrznych. Godnem też jest uwagi, że w licznych nominacjach na wyższe posady wojskowe, nie spotyka się wcale nazwisk jenerałów ze stron-

nictwa republikańskiego, którzy uczestniczyli w powstaniu, lecz których przy podziale łupów zupełnie wyłączono. W Madrycie odbyła się wielka demonstracja na korzyść swobody wyznań przy okrzykach: „Precz z konkordatem”, a następnego dnia junta tymczasowa ogłosiła deklarację praw obywateli hiszpańskich, przypominającą nieco deklarację praw człowieka z czasów pierwszej rewolucji francuskiej.

Dzienniki półurzędowe francuskie ciągle jeszcze bardzo się odzywają przychylnie o przebiegu rzeczy w Hiszpanji, a *Constitutionnel* za wu zapewnia, że rząd francuski w żadnym razie nie będzie się mieszał do spraw hiszpańskich. Dziennik ten radzi tylko przywódcom ruchu, aby strzegli się zbyt radykalnych środków, do jakich zalicza zniesienie armji stałej, o czem w Hiszpanji, jak się zdaje, wcale nie myślano, i oddzielenie kościoła od państwa.

Odpowiadając dziennikowi *Patrie*, na jego uwagi z powodu mowy tronowej króla duńskiego, w których dziennik ten oświadczył, iż Prusy zawsze dążyły do pogwałcenia traktatu prażskiego, lecz tylko pamięć o oświadczeniach Francji przeszkadzała im myśl swą wprowadzić w czyn, *Nordd. Allg. Ztg.* oświadcza, iż żaden z dzienników pruskich jeszcze nie posunął się tak daleko aby utrzymywał, iż Francja zawsze miała chętkę sprostowania granicy niemieckiej, lecz wstrzymywała się od urzeczywistnienia tego zamiaru, w obec formalnych oświadczeń w tym przedmiocie pruskiego ministra spraw zagranicznych.

Co do przyszłego prezesa gabinetu przedlitawskiego sprzeczne krążą pogłoski. Dzienniki wiedeńskie utrzymują, że zostanie na tę posadę mianowany książę Adolf Auersperg, marszałek sejmu czeskiego, zaś *Dresdner Jour.* miewający często dobre informacje, donosi, że na prezesa gabinetu powołany zostanie p. Trautsmendorf, szwagier jenerała Grünne. W Peszcie zajmują się sprawą m. Rieki (Fiume), która jeszcze jedynie przeszkadza zupełnemu porozumieniu się Węgier z Chorwacją. Cesarz austrjacki, przyjmując chorwacką deputację z adresem, oświadczył, iż w razie gdyby na projekt załatwienia w przedmiocie tej sprawy, który poleci wygotować gabinetowi węgierskiemu, nie mogły się zgodzić sejmy węgierski i chorwacki, własną mocą sprawę tę załatwi. — Według dzisiejszego naszego telegramu, w Pradze i okolicach zaszło zawieszone prawo prasowe i prawo zgromadzania się.

Paryżka *La Presse* podaje notę wielkiego wezyra Aali-paszy do księcia Karola rumuńskiego, w której przypominając pierwsze ukazanie się band powstańczych w Bułgarii i okólnik rządu tureckiego do mocarstw opiekuńczych, przyznaje, iż rząd rumuński pospieszył wysłać do Konstantynopola swego ministra z zapewnieniami ze swej

tentnie rozstrząść spór wiodące strony i sposobem okulistycznym otworzyć im oczy... W każdym razie, obiedwie te polemiki nie przedstawiają nam sposobności do spróbowania szranek.

Nie dziwcie się czytelnicy, iż dotąd jeszcze nie przystąpiliśmy do sprawozdania z dziejów wczorajszej niedzieli, które bywa zwykle głównym tej kroniki przedmiotem — dzieje te były tak skromne i ciche, że nic o nich powiedzieć nie można. Przechadzano się wprawdzie po ulicach i odrodzie Saskim, zwiedzano wystawy krajowego malarstwa, gdzie portret pani Modrzejewskiej pędził Millera i płaskorzeźbione popiersie pani Bakałowiczowej, nade wszystko zaś, prześliczny Zabędz, rzeźbiony przez p. Mencla, jako utwory nowe, zwracały powszechną uwagę. Wstępowano do owocarni, które nadzwyczaj rozmnożone — obecnie rywalizują z sobą drożyzną owoców, zadziwiającą w tak urodzajnym roku. Prawda, że wszystkich tych owoców, z wyjątkiem pewnych, szczególnych gatunków, można dostać o połowę taniej na rynkach publicznych — lecz jak tu zaprowadzić żonę w strojnej świątecznej tualecie przed prosty stragan, dla oszczędzenia paru złotych!

Kto nie zna dobrze zwyczajów Warszawy, zdziwi się pewnie faktem, iż w niedzielę, wszystkie prawie tak zwane handlewin, a wistocie restauracje wytwor-

ne, przywdziewają żałobną fljzognomję. Wprawdzie obecnie, oględność, czy może raczej dziurawość kieszeni, ogólna prawie, pozbawiła takie zakłady znacznej liczby codziennych gości — zawsze jednak, niektóre z nich przynajmniej, odznaczające się dobrą kuchnią i zapaśną piwnicą, jak: Stępkowskiemu, Lippkau'a, Boquetta, Tschepe i t. p. mają we dnie powszednie znaczny kontyngens stałych przyjaciół, którzy tam przychodzą na „osłodzenie” trosk powszedniego życia; lecz i te nawet, podczas niedzieli mają angielską ciszę. Same tylko ostrygi, wyglądające z dwóch handli zamykających jakby bramą, ulicę Wierzbową przy placu teatralnym — nęcą licznych amatorów tego smacznego robaetwa!

Przyczyna takiej ciszy niedzielnej po handlach winnych, słuszenie tak zwanych z powodu, że wszystkie prawie są *winne* wiele swoim dostawcom zagranicznym... jest arcy moralni! Albowiem w tym jednym dniu, mgzowie warszawscy obowiązani są towarzyszyć swym panom do kościoła, na specery lub wizyty — od których to obowiązków nie mogą wtedy wymówić się pozorem zatrudnień lub interesów. Jest to więc moralność osobna, matrimonjalnego rodzaju!

Może z powodu takich zjednoczeń małżeńskich, niedzielne widowiska w teatrach tutejszych liczniej są odwiedzane — chociaż obecnie, warszawianie chowają

się głównie na wystąpienia pani Modrzejewskiej, na które też i dotrzeć się trudno. Ozewistym tego dowodem było onegdajsze, sobotnie przedstawienie „Adriany Lecouvreur,” na które już od rana rozkupiono wszystkie bilety. Wczoraj jednakże, publiczność zgromadziła na balecie „Hrabina D'Ermont” w wielkim teatrze, gdzie występowała panna Couqui i na „Okrężnem” Korzeniowskiego, w teatrze rozmai-tości, gdzie znów, p. Borkowska zastępowała szczególnie panią Bakałowicz, w roli Tekli Kalinieckiej — bawiła się dobrze i oklaskami wyrażała swoje zadowolenie.

Ostatnią nowiną, teatralnie brukową, jest odłożenie do czwartku podobno przedstawienia „Zbójców” Szyl-lera na benefis Królikowskiego, z powodu choroby p. Tatariewiczza. Miejsca na to ciekawe widowisko rozkupiono już dawno.

Jeszcze jeden fakt, z niedzielnego życia Warszawy. Oto, oznajmiona już przez pisma tutejsze, przybyła do Warszawy 12-letnia wirtuozka na trąbce chromatycznej, Cezaryna Kronberg, wystąpiła wczorajszego wieczoru, na świetnej estradzie w Prado z rogatkami Wolskimi i tam od licznie zgromadzonych słuchaczy przyjęta była z życzliwością wielką. *Al.*

strony, lecz dodaje, iż dotąd nie ustają w księztwach naddunajskich knowania rewolucyjne i dla tego prosi znów rząd rumuński o położenie im tamy. *Nord. A. Z.* wątpi o istnieniu tego dokumentu, tem bardziej iż wspomniany jest w nim okólnik, który, jak wiadomo, po wyjaśnieniach ze strony rządu rumuńskiego, nie został wcale rozesłany. Pomiędzy półurzędowymi nawet dziennikami francuzkimi zaszła sprzeczność co do postawy rządu francuzkiego względem Rumunji. *Etendard* doniósł, że agent rumuński p. Cretulesco opuścił Paryż z przyrzeczeniem, iż rząd francuzki stanie po stronie Rumunji; *Constitutionnel* i *La France* zaprzeczają stanowczo temu, żeby rząd francuzki miał udzielić takie przyrzeczenia i potępiając postępowanie rządu rumuńskiego a wychwalając umiarkowanie Turcji, utrzymują, że rząd francuzki obstaje za Turcją w tej sprawie.

P. Gladstone, ogłosił także swą odezwę do wyborców, w której oświadcza, iż obowiązkiem rządu jest zachowanie jak największej oszczędności w wydatkach, oraz gorliwe zajęcie się sprawą wychowania ludu i dowodzą potrzeby zniesienia kościoła panującego w Irlandji.

Zwracamy uwagę czytelników naszych na zamieszczoną poniżej korespondencję z Paryża.

Telegramy

DZIENNIKA WARSZAWSKIEGO.

Wiedeń, 11 października (29 września). Dla Pragi i okolic został zadekretowany stan wyjątkowy, w skutku czego zawieszono zostają do dalszego czasu dotychczasowe prawo prasowe i prawo zgromadzania się.

Madryt, 11 października (29 września). Dziś jest wielkie zgromadzenie demokratów w cyrku. Orense będzie wnosił, że sama tylko republikańska forma rządu jest zgodna z demokratycznymi zasadami.

(Correspondenz Bureau).

Wiadomości telegraficzne.

* **Konstantynopol, 6 października (24 września).** (Przez Odese). Rząd turecki organizuje milicję miejscową dla obrony granic Bułgarii. — Rodziny kandjockie, które schroniły się do Grecji, upraszają o pozwolenie powrotu do kraju ojczystego. — Aresztowano w Syrii kilku anglików, którzy usiłowali wywołać pomiędzy ludem powstanie. — Mówią o ukazaniu się na wyspie Kandji nowej bandy, liczącej 8,000 ludzi. — Choroba Fuada paszy przybiera charakter groźny. (*Journ. de St. Pet.*)

* **Praga, 9 października (27 września).** Burmistrz wystósował nareszcie do właścicieli warsztatów odezwę, ażeby wpływali na swych robotników w interesie utrzymania spokojności. — Ma wychodzić nowe piśmie czeskie pod tytułem *Zwonek*. — Przybyły dziś posiłki dla załogi; wielkie oddziały wojsk rozstawione były w locy we wszystkich częściach miasta; burmistrz zawiadomił generała Montenuovo, że panuje spokojność, skutkiem czego wojska rozeszły się. (*Cor. Bür.*)

* **Praga, 9 października (27 września).** Na wiadomość, że publiczność stojąca na ulicach zamierza po posiedzeniu, na którym zapadła decyzja w kwestji deklaracji, wykonać demonstracje na korzyść stronnictwa młodoczeskiego i przeciw stronnictwu staroczeskiemu, dyrektor policji kazał wojsku stanąć w rynku, pomimo gwałtownego deszczu. Burmistrz zaprotestował przeciw tym militarnym środkom ostrożności, albowiem nie uprzedzono go o nich. Dyrektor policji powołany został wczoraj do Wiednia. *Narodni Listy* ogłaszają artykuł gwałtowny przeciw uchwale reprezentantów miasta. (*Tamże*).

* **Praga, 9 października (27 września).** Powiadają, że książę Adolf Auersperg odmówił wejścia do ministerstwa cisliawskiego. (*Tamże*).

* **Praga, 10 października (28 września).** Choroba księcia Karola Auersperga wzmagą się w sposób groźny. Książę, który znajduje się obecnie w Właszymie, nie opuszcza łóżka i leczy się wodami mineralnymi. Będzie on musiał przejeździć w Właszymie całą zimę. (*Tamże*).

* **Peszt, 10 października (28 września).** Na wczorajszym posiedzeniu komisji narodowości, oświadczył, prezes ministrów, że rząd nie może przystąpić do opracowania prawa o narodowościach. Komisja zatem prowadzić będzie dalej swoje czynności.

* **Peszt, 10 października (28 września).** Cesarz przyjmował wczoraj chorwacką deputację adresową i odpowiedział na jej przemowę, że dowiedział się z przyjemnością o projekcie porozumienia, i że uważa za najpiękniejsze zdanie panującego, działać pośrednicząco pomiędzy sprzeczными interesami swych ludów. Następnie cesarz wyaurzył nadzieję, że kwestja dotycząca miasta Rjeki (Fiume) zostanie także załatwioną w sposób zadowalniający, i oświadczył, że poleci ministerstwu węgierskiemu przy spółdziałaniu interesowanych, opracować w tej kwestji propozycje i złożyć takowe w sejmie węgierskim i w sejmie chorwackim; decyzja zapomocą rezolucji królewskiej nastąpi wówczas jedynie, jeżeli, czego zresztą nie należy spodziewać się, nie zostanie osiągnięte porozumienie na innej drodze. (*Wolffs T. B.*)

* **Trjést, 8 października (26 września).** Z Aten donoszą pod datą 3 go b. m.: Minister spraw zagranicznych złożył w izbach dokumenta dotyczące powstania kandjockiego. Powiadają, że znaczna liczba ochotników ma znowu udać się wkrótce na wyspę Kandję. — Jenerał Smollenk został mianowany dowódcą wojsk Grecji zachodniej, gdzie rozboje zaczynają znowu wzmagać się. (*Tamże*).

* **Trjést, 8 października (26 września).** Pocztą lewancka przywiozła wiadomości z Aten z d. 3 października, według których parostatek *Enosys* w powrocie swoim z Kandji, dokąd woził żywność, ścigany był przez dwa parostatki tureckie. Księżna Walji spodziewana jest tu i przepędzi tu zimę. Z Konstantynopola pod d. 3 października donoszą, że Porta zawiadomiła poselstwa, iż na przyszłość udzielane będzie pozwolenie do przepływania Dardanellów i Bosforu statkom wojennym, na pokładach których znajdować się będą monarchowie i naczelnicy państw niezależnych. (*Tamże*).

* **Semlin, 9 października (27 września).** Książę Karagiorgiewicz i komisja peszteńskiego sądu miejskiego przybyli tu dziś rano osobnym parostatkim. Jutro będzie miała miejsce konfrontacja na parostatku. (*Cor. Bür.*)

* **Marsylja, 7 października (25 września).** Według listów z Konstantynopola z d. 30 września, Konduri i Altendzik rzeczywiście zostali aresztowani jako podejrzani o spisek. Sprawa toczy się w jak największej tajemnicy. Obiega pogłoska, że chciano zabić sułtana na polowaniu. Porta odkryła plan ułożony przez nowe bandy co do napaści na Bułgarię, i chwyciła się środków ostrożności na granicach. (*Cor. H. B.*)

* **Florencja, 8 października (26 września).** *Italie* donosi, że Nubar pasza odjechał wczoraj z Florencji, otrzymawszy od ministerstwa spraw zagranicznych to samo uznanie, jakie otrzymał od lorda Stanley, ministerstwa pruskiego i t. d., użyteczności i potrzeby reformy sądowej w Egipcie i formalne zgodzenie się na projekt zebrania się w Kairze konferencji międzynarodowej *ad hoc*. (*Tamże*).

* **Florencja, 9 października (27 września).** Senator Devicenzi objął zarząd ministerstwa handlu. (*Tamże*).

* **Monachjum, 9 października (27 września).** Po między rządami bawarskim i włoskim zawarty został traktat wzajemności w przedmiocie ścigania karnego sprzysiężeń przeciw głowie państwa, oraz obelg wyrażonych zapomocą prasy tak monarchom, jak i postom obu krajów. (*Tamże*).

* **Londyn, 9 października (27 września).** Podług wiadomości z Nowego Jorku z 29-go września, proces przeciw Jeffersonowi Davis'owi zostanie prawdopodobnie odroczone. — W Massachusetts Butler został na nowo wybrany. (*Tamże*).

* **Londyn, 10 października (28 września).** Gladstone wystósował do swych wyborców w Lankastrze południowym adres, w którym oświadcza, że powinna być przestrzegana w administracji jak największa oszczędność, i że wychowanie publiczne ma być przedmiotem jak największej troskliwości. Gladstone oświadcza się dalej za niezbednością zniesienia kościoła panującego w Irlandji. — Podług wiadomości z Nowego Jorku z 30 września, dochody Stanów Zjednoczonych na r. b. obliczone są na 321 milionów, wydatki zaś na 476 milionów dolarów. — Z Arkansasu

donoszą, że Indianie zagrażają drodze żelaznej Oceanu Spokojnego. (*Tamże*).

* **Bombay, 15 (3) września.** Mahomed-Ali chan w Afganistanie miał być opuszczony przez wojska i schronił się do pokolenia Chazarów. (*Cor. Bür.*)

* **Aleksandrja, 9 października (27 września).** Przyjmując ciało dyplomatyczne, wice-król odpowiedział na złożone mu przez konsula austriackiego powinszowania z powodu jego ocalenia, że zamach podobny nie zmieni ani jego przekonania, ani jego zasad co do odrodzenia Egiptu, i że syn jego iść będzie po nim w tym samym kierunku politycznym, dla dobra Egiptu i dla zaszczytu jego rządu. (*Wolffs T. B.*)

* (Kronika kościelna). Przez trzy dni minione odprawiano się nabożeństwo 40-godzinne, kończące odpusty Matki Boskiej Różańcowej, w kościele św. Jacka przy ulicy Freta, i św. Józefa obłubieńca na Krakowskim Przedmieściu; w obu tych kościołach, amatorowie wykonali odpowiednie kompozycje religijne. W kościele św. Krzyża, wczoraj po raz pierwszy, grano na wyrestaurowanych zgruntu organach, amatorowie zaś ośpiewali litanję Moniuszki. W kaplicy konfraternij literackiej w kościele archikatedralnym i metropolitalnym św. Jana, podczas wotywy odprawionej przez ks. Skrzypkowskiego, chór miejscowy odśpiewał mszę Pechlera; następnie w tymże kościele celebrował samą ks. kanonik Ditrich, kazanie miał ks. Habielski; artyści i chóry instytutu muzycznego pod kierunkiem swego dyrektora p. Kątkiego wykonali mszę Nidermajera; na graduale „Ojciec Nasz” Moniuszki, solo tenor p. Cieślewski. ♪

* (Kuchnia pochodna). W N. 205 pisma naszego, podaliśmy dość szczegółowy opis kuchni pochodnej wynalazku pp. Kaczyńskiego i Paryczko, wyrobionej w Warszawie w fabryce Roberta Bothe, mającej służyć dla wygody armji tak w obozie stojącej, jako też w pochodzie. Obecnie dodajemy, że dawnijsze odbywane w Petersburgu i w Warszawie próby przed JW. Jenerał-Feldmarszałkiem Namiestnikiem Królestwa z uznaniem trafności i użyteczności wynalazku, dostąpiły nowego zaszczytu; w dniu bowiem 16 (28) września na placu ujazdowskim po przeglądzie wojskowym, raczył oglądać kuchnię rzeczoną i być przy jej funkcjonowaniu J. C. W. Wielki Książę Mikołaj Mikołajewicz Starszy, zaś w dniu 21 września (3 października) na polach parysowskich, Najjaśniejszy Pan, po skończeniu manewrów, otoczony całym sztabem, raczył zwrócić swą uwagę na odbywane z kuchnią pochodną próby, które zupełnie się powiodły, i raczył kosztować zgotowanych na niej potraw. ♪

* (Tydzień handlowy). **D. 28 września (10 października).** Niekorzystne usposobienie targów londyńskich dla pszenicy, wywołało obniżenie na innych targach europejskich, skutkiem czego ceny w Gdańsku w ciągu ubiegłego tygodnia o niżyły się o 10—15 fl. na łaszcie. *Zyta* ceny na targu berlińskim utrzymują się prawie w jednym stanie i bardziej jest p. s.zukiwane. Na targu naszym tranżakcje w ostatnich upłynionych 14 dniach, z powodu świąt u Izraelitów, były bardziej ograniczone, a ceny pszenicy przy nieobecności kupców rosyjskich uległy obniżeniu. *Pszenicy* dowozy znaczne, a ceny gatunków średnich jako mniej nabywanych dla cesarstwa niższe o 45—50 kop. na korcu. Płacono za gatunki przednie z wagą 250 funt. rs. 7 kop. 20—rs. 7 kop. 50 (niżej o 22½—30 kop.), za dobre średnie nie wyżej rs. 6 kop. 50—rs. 6 kop. 90, za poslední średnie rs. 6 kop. 15—rs. 6 kop. 30, za ordynaryjne do rs. 6; za transporta przybyłe wodą płacono rs. 6—rs. 6 kop. 30. *Zyta* ceny przy znacznych dowozach i żądaniach dla cesarstwa nie uległy zmianie; płacono rs. 5 kop. 25—rs. 5 kop. 55. *Jęczmienia* dowozy wodą były znaczne; nabywano znaczne partje dla cesarstwa, ceny niezmiennione. *Owsa* dowozy więcej niż średnie, a ceny niezmiennione; płacono rs. 3—rs. 3 kop. 15. *Grochu* dowozy szczupłe przy cenach niezmiennionych; płacono za polny rs. 5 kop. 70—rs. 6 kop. 30, za cukrowy rs. 6 kop. 75—rs. 7. *Okowity* ceny pozostają w tendencji ku obniżeniu, obniżenie od zeszłego tygodnia wynosi 3—4 kop. na garncu; płacono rs. 1 kop. 32½—rs. 1 kop. 34. *Cukier*: obroty w tym produkcie ciągle są mało znaczne; nie słyszeliśmy o żadnych żądaniach do cesarstwa. Płacono w pojedynczych bezczkach za Hermanów rs. 4 kop. 25; za Ostrów, Lyszkowice, Oryszew i Dobrzelin rs. 4 kop. 12½—rs. 4 kop. 20; za Elżbietów, Majerhoff, Walentynów i Konstancją po rs. 4 kop. 05 za kamień 24 funt. (*Gaz. Hand.*)

* (Wypadki miejskie). W dniu onegajszym, Ludwika Kerszt, akuszerka, lat 47 licząca, pod N. 925 zamieszkała, nagle zmarła; o cześć sąd właściwy zawiadomiony został i przez policję zarządzono dochodzenie. — Ksawery Morawki, zegarmistrz, pod N. 788 mieszkający, będąc w stanie nietrzeźwym, spadł ze schodów 1-go piętra i mocno skaleczył sobie głowę; odesłano go na piętra i mocno skaleczył sobie głowę; odesłano go na tuchmiast na kurację do szpitala św. Ducha. — Ze sklepu

kupca Korenbluma, przy ulicy Pańskiej pod Nr. 1727, przez niewiadomego jeszcze sprawcę, skradziono około godziny 4-ej z rana, cztery paki towarów, wartości 200 rsr. Śledztwo prowadzi się.

* (Powrót N. Pana). *Jour. de St. Petersb.* pisze: „Z powodu powrotu Najjaśniejszego Pana do St. Petersburga, mnóstwo domów ozdobione było flagami. Wielkie tłumy spacerujących w eleganckich strojach i mnóstwo wykwiutnych powozów nadało rano 24 września (6 października) prospektowi Newskiemu i głównym ulicom, nadzwyczaj ożywioną, świetną powierzchność. Wieczorem miasto było uiluminowane. Mnóstwo gazowych płomieni wyobrażało cyfry Ich Cesarskich Mości; poczynając od rogu ulicy Morskiej do mostu Aniczkowa, latarnie były zdjęte i zastąpione przez prześliczne gwiazdy i wieńce. Publiczność przechadzała się po ulicach do późnej nocy.”

* (Wiernopoddańcze adresa). *Dziennik Sour.* donosi: Z powodu ocalenia Wielkiego Księcia Aleksiego Aleksandrowicza od niebezpieczeństwa rozbicia się, gmina miejska skopińska, przesłała do Najjaśniejszego Pana, drogą telegraficzną, następujący wiernopoddańczy adres:

„Najjaśniejszy Panie, ojciec nasz!

„Gmina miasta Skopina i zarząd skopińskiego miejskiego banku, otrzymawszy radosną wiadomość o ocaleniu Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Księcia Aleksiego Aleksandrowicza od grożącego Mu w d. 13-m września, podczas powrotu do kraju, niebezpieczeństwa, wznosi dziękczynne modły do Wszechmocnego! Ukochany Monarcho! Ośmielamy się wynurzyć przed Tobą uczucie nieopisaną radości, jaką przejęci zostaliśmy, wraz z całą Rosją, na wiadomość o szczęśliwym ocaleniu życia, drogiego dla Ciebie i dla Rosji, Wielkiego Księcia; Wszechmocny widocznie czuwa nad Tobą i Najdostojniejszą Twą Rodziną, na szczęście milionów Twoich poddanych, zasyłających do Boga bezustannie modły o pomyślność dla Ciebie i całego Panującego Domu Twego.”

Jednocześnie wysłany był adres do Wielkiego Księcia następującej osnowy:

„Wasza Cesarska Wysokości!

„Otrzymałszy radosną wiadomość, że Wszechmocny ocalił Waszą Cesarską Wysokość od grożącego w d. 15-m września niebezpieczeństwa, gmina miasta Skopina i zarząd miejskiego banku skopińskiego, wznoszą z tego powodu dziękczynne do Boga modły i ośmielają się złożyć Waszej Cesarskiej Wysokości uczucia najgłębszej czci i nieopisaną radości, jakie przejmują gminę i zarząd banku z powodu cudownego ocalenia przez Opatrzność Boską drogiego Twego życia.”

Hrabia Adlerberg w imieniu Najjaśniejszego Pana zatelegrafował do burmistrza m. Skopina:

„Najjaśniejszy Pan, porucił podziękować gminie m. Skopina i zarządowi banku za uczucia wyrażone w waszym telegramie.”

Od Jego Cesarskiej Wysokości nadszedł następujący telegram do burmistrza miasta i dyrektora banku Rykowa:

„Serdecznie dziękuję wam, jak również całej gminie miejskiej i zarządowi banku, za uczucia wyrażone tak gorąco i z takim przywiązaniem. *Aleksy.*”

* (Podróż Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Księcia Aleksiego Aleksandrowicza). *Perseveranza* donosi: Jego Cesarska Wysokość Wielki Książę Aleksy Aleksandrowicz, który, jak wiadomo, uniknął niedawno szczęśliwie niebezpieczeństwa przy rozbiciu się statku, miał przybyć do Medjolanu w sobotę, 3 października (21 września), o godzinie 3-ej po południu. Jego Cesarska Wysokość miał wyjechać z tamąd niezwłocznie pociągiem nadzwyczajnym do Camerlata i przybyć o godzinie 5-ej do Cernobbio, do swej Najdostojniejszej Matki.

* (Kancelarz państwa książę Gorczakow), jak donosi *Jour. de St. Pet.*, wrócił 24 września (6 października) do Petersburga z podróży za granicą i objął niezwłocznie swe obowiązki.

Wypadki w Hiszpanji.

* *Madryt, 8 października (26 września).* *Gaceta* ogłasza proklamację podpisaną przez Serrano, Prima i członków junty centralnej. Wzywa ona do zupełnego zaufania dla sprawców rewolucji, dla tych pierwszorzędných patriotów, którzy podjęli się dzieła odrodzenia Hiszpanji pod względem politycznym i społecznym. Proklamacja kończy się wyrazami: „Precz z Burbonami! Niech żyje wszechwładztwo narodowe i prawo głosowania powszechnego! Niech żyje armja i marynarka, które wyswobodziły nas!”—Rios Rosas

powinszował przez telegraf marszałkowi Serrano pomyslnego skutku rewolucji. — *Gaceta* donosi dalej, że emisariusze karlistowscy posłani zostali do prowincji biskajskich. Od junty prowincjonalnych nadchodzą nieustannie powinszowania i adresa z oświadczeniem przystąpienia do ruchu. Prim jest ciągle przedmiotem licznych owacji. (*Wolff's T. B.*)

* *Madryt, 8 października (26 września).* Zapewniają obecnie stanowczo, że Salustiano Olozaga nie przybędzie do Madrytu dla wzięcia udziału w rządzie tymczasowym.—Dziś odbył się znowu marsz ceremonialny wojsk po przed pałacem kortezów. — Jenerał Dulce przybył tu. Jest on bardzo cierpiący. — *Gazety* ogłaszają następującą depezę z Hawany, otrzymaną dziś w Walencji (w Irlandji): Od jenerał-kapitana wyspy Kuby do marszałka Serrano: Telegram donoszący o wybuchu rewolucji nie był dostatecznym do tego, ażeby zadowolnić wszystkich i uzyskać przystąpienie wyspy do powstania. Jako zwierzchnik kolonji znajdującej się w odrębnych okolicznościach i jako stróż nierozdzielnej części terytorjum hiszpańskiego, jenerał-kapitan pojmując swój obowiązek w tej ciężkiej chwili i spełni takowy z tem poświęceniem i z tą miłością ojczyzny, jakich wymagają okoliczności. (*Tamże.*)

* *Madryt, 8 października (26 września).* Dziś miała miejsce wielka demonstracja na korzyść wolności i równouprawnienia wszystkich wyznań. Liczne tłumy przebiegają ulice z kapelami i z transparentami z napisami: „Precz z konkordatem i z tyranami w Rzymie! Niech żyje wolny Rzym!” Całe miasto zostało także dziś wieczorem uiluminowane. Jutro junta *in corpore* znajdować się będzie na wielkiej walce byków. — Ministerstwo zostało ukonstytuowane stanowczo w następujący sposób: Serrano, prezydent; Prim, minister wojny; Topete, marynarki; Figuerola, skarbu; Lorezana, spraw zagranicznych; Ulloa, sprawiedliwości; Sagasta, spraw wewnętrznych; Ayala, kolonij; Ruiz Zorilla, robót publicznych. Gubernatorem Madrytu mianowany został Moreno Benitez. (*Tamże.*)

* *Madryt, 9 października (27 września).* Urzędowa *Gaceta* ogłasza deklarację junty centralnej w przedmiocie praw obywateli państwa. Proklamuje ona prawo głosowania powszechnego, wolność wyznań i nauczania, prawo o zgromadzeniach, wolność prasy, decentralizację administracji, która przejdzie w ręce gmin i prowincji, sądy przysięgłych, równość w obec prawa i nietykalność sędziów. — Zarząd ministerstwa sprawiedliwości objął nie Ulloa, lecz Romeo Orby. (*Tamże.*)

* *Madryt, 9 października (27 września).* Sekretarz Gonzales'a Bravo został dziś wieczorem na ulicy, w pobliżu mieszkania Prima, ciężko raniony przez kilku ludzi z gminu. Prim, będąc o tem zawiadomiony, wyszedł natychmiast na balkon, zganił surowo zbrodnię i wezwał lud do zaniechania zemsty i do puszczenia przeszłości w niepamięć, gdyż dzieło rewolucji nie powinno być krwią splamione.—Przewodcy stronnictwa demokratycznego odbyli dziś posiedzenie, na którym postanowili dawać wszelkimi siłami poparcie ministerstwu, jeżeli nie sprzeciwi się ono dążnościom demokratycznym. Rivero zakomunikował ludowi tę decyzję z balkonu pałacu ministerstwa. (*Tamże.*)

* *Madryt, 10 października (28 września).* We wczorajszej deklaracji ogólnych praw obywatelskich oświadczyła się junta centralna za zniesieniem kary śmierci, za nietykalnością osobistą, za utrzymaniem i zapewnieniem tajemnicy listów. Dla klas ubogich junta przeznaczyła 10 milionów realów, które mają być pokryte ze sprzedaży grunów gminnych. Dwudziestu tutejszych kapitalistów podpisało się każdy na 50,000 realów, dziś rozpoczęła się reorganizacja manicipalności w kilku okręgach. (*Tamże.*)

* *Paryż, 8 października (26 września).* *Figaro* ogłasza depezę prywatną z Madrytu, donoszącą, że Prim popiera kandydaturę księcia Alfreda, która doznaje u ludności złego przyjęcia. Zapewniają, że ma być wkrótce ogłoszony dekret znoszący akcyzę przywózową od soli i tytoniu. (*Cor. Hav. Bul.*)

* *Paryż, 10 października (28 września).* Według pogłoski, Olozaga odjeżdża wieczorem do Hiszpanji, zabawi tydzień w Vico i potem uda się do Madrytu. (*Wolff's T. B.*)

* *Marsylja, 8 października (26 września).* Według wiadomości z Barcelony z 6-go b. m., porządek został tam w zupełności przywrócony; wszyscy robotnicy fabryczni wrócili do swych zatrudnień; nie obawiają się już tam dalszego naruszenia spokojności. (*Tamże.*)

* *Londyn, 9 października (27 września).* *Times* donosi, że jeden z domów handlowych londyńskich otrzymał z Hawany telegram prywatny, datowany 7-go października wieczorem i nie wzmiankujący

wcale o ogłoszeniu niepodległości wyspy Kuby. (*Cor. Hav. Bul.*)

* Korespondencje i wiadomości dziennikarskie z Hiszpanji podają cały szereg nominacji na najwyższe posady wojskowe, przyczem zwraca na się uwagę ta okoliczność, że z liczby jawnych przewodców republikańskich, ani jeden nie został powołany na wyższe stanowisko militarne. Nadaremnie szukalibyśmy w tych nominacjach nazwiska Pierrad'a, Baldrich'a, Escalante'go, pomimo iż osobistości te brały daleko większy udział w walce przeciw obaleniemu systemowi, niż np. jenerałowie Tumagolly, Ormaza, i inni; zdaje się to dowodzić, że wyżsi wojskowi, którzy dali inicjatywę do ostatniego przewrotu państwowego, za mierzają usunąć z awansu swych sprzymierzeńców drugorzędnych, hołdujących dążnościom demagogicznymi, od udziału w nagrodach za odniesione zwycięstwo. (*Nordd. A. Z.*)

* *Correspondance Havas* podaje z Madrytu następujące wiadomości, z daty 4-go października: Powody, które skłoniły Madoza do zrzeczenia się prezydentencji w juncie, nie są dokładnie znane, lecz domyślać się należy, że są one charakteru raczej osobistego niż politycznego. Następca jego Aguirre, który wrócił tu kilka dni temu z Paryża, odznacza się ideami bardzo naprzód posuniętymi. Jedni mają go za demokratę, inni zaś nawet za republikana. W ogóle większość junty należy do stronnictwa progressistowsko-demokratycznego. — Nie ma nic niemożliwego w tem, iżby rozpoczęła się wkrótce kampanja przeciw duchowieństwu. Temu ostatniemu nietylko że przypisywane są dążności karlistowskie, lecz nawet uważane jest ono za jawnego lub potajemnego wroga wolności, o której cała Hiszpanja marzy w tej chwili. W Sewilli junta tameczna pozamykała wszystkie klasztory męzkie i żeńskie i poodsyła uczniów seminarjów do rodzin. Gubernator prowincji, obwiniony o przywłaszczenie sobie grosza publicznego, został aresztowany, wszystkie zaś jego dobra uległy sekwestrowi. Nowi urzędnicy, mianowani przez juntę sewilską, zrzekają się na teraz płacy. Toż samo ma miejsce w innych także miastach. Najwznioślejszy dowód wspaniałomyślności i szlachetności dała junta miasta Santander. Junta Walladolidu kazała aresztować jenerala Calonge, który przyczynił się do wielkiego rozlewu krwi w Santander, i oddała go do rozporządzenia władz rewolucyjnych tego ostatniego miasta, lecz te odpowiedziały: „Pochowaliśmy naszych poległych i pielęgnujemy naszych rannych. Przebaczymy jenerałowi Calonge, byle nie wracał on już do Santander.”— W Antequera, koło Malagi, lud zrabował i spalił klasztor zakonnic, przyczem niektórzy z nich narażone były na szwank. W jednym z miasteczek prowincji Salamanca, wojska królewskie dopuściły się strasznych okrucieństw. Miasteczkiem tem jest Bejar, położone w żyznej dolinie i liczące 10,000 mieszkańców. Posiada ono wielką fabrykę sukna, której robotnicy powstali; część miasta pozostawała w ciągu sześciu godzin w rękach wojsk dowodzonych przez brygadjera Nanetti. Żołnierze mordowali starców, niewiasty i dzieci; jeden z żołnierzy wsadził nawet na bagnet niemowlę, które wyrwał z rąk matki, i nosił po ulicach ofiarę swej zemsty; inny żołnierz zabił matkę. Zarządono śledztwo przeciw pomianowemu brygadjerowi.— Na prowincji zaczyna już mówić o knowaniach karlistowskich. Obaj infanci, don Juan de Bourbon i jego syn don Carlos, który chce wystąpić jako pretendent do tronu, mają znajdować się obecnie w Paryżu; poprzednio zaś zabawili oni kilka dni na granicy hiszpańskiej dla naradzenia się z rozmaitymi przewodcami karlistowskimi. Nie znaleźli oni atoli przy tej sposobności spodziewanego oparcia dla natychmiastowego działania. Mianowicie dawni jenerałowie karlistowscy Vargas i Zariategui odmówili im swego współdziałania. Oprócz tego zdaje się, że prowincje biskajskie nie mają ochoty do nowej wojny domowej, czy ta będzie przedsięwziętą na korzyść linii męzkiej, czy też żeńskiej. Tak, deputowani tych prowincji odrzucili stanowczo żądanie don Sebastiana, ażeby uzbroił się one w obronie sprawy Izabeli II. „Mamy już dość niesnasek domowych”, odpowiedział deputowany z Guipozcoa, „i dość już od tego ucierpieliśmy. Przyjmujemy to, co uchwalą kortezy ustawodawcze, z zastrzeżeniem, że będą one szanować nasze prawa”.

* *Diario*, pismo wychodzące w Barcelonie, donosi: Junta rewolucyjna barcelońska uchwaliła jednogłośnie, że cytadela i lewe skrzydło fortu Atoruzonas mają być zburzone. Jest to słuszny hołd oddawany opinii publicznej i nowy protest energiczny przeciw dynastji burbońskiej, założyciele której powznosili te fortyfikacje dla tem łatwiejszego podtrzymania swego systemu.

* Czytamy w *Köln. Zing*: Rozdwojenie w zdaniach pomiędzy przemagającym w Barcelonie stronnictwem

demokratyzmem a Primem, wyszło wyraźnie na jaw 3 października, podczas pobytu tego generała w pomienionem mieście. Prim, który przybył tam na pokładzie fregaty pancerniej *Salamanca*, został wprawdzie powitany z nadzwyczajnym zapalem przez lud, który żądał atoli zarazem, ażeby usunięto koronę królewską, zdobiącą przód tego okrętu. Prim odpowiedział, że podobna manifestacja wyrównywałaby wkraczaniu w atrybucje kortezów ustawodawczych, które mają rozstrząsać kwestję zasad; osada fregaty poparła zdanie generała i zatrzymała nawet koronę na swych kępi. Prim okazał także wielkie zdziwienie z tego powodu, że wojska załogi pousuwały ze swych mundurów i sztandarów oznaki królewskie, gdy zaś powiedziano mu, że toż samo zrobiono w Madrycie, odpowiedział on, że postąpiono w tym względzie nie słusznie, dynastia bowiem jest rodziną, monarchja zaś jest instytucją państwową. „Zaczekajmy na uchwałę kortezów w ustawodawczych,” mówił on dalej, „nie przystoi nam bowiem stanowić uchwały.” — Demokraci Barcelony, którzy mają w swem rozporządzeniu 6,000 robotników Katalonji, sądzą, że mogą liczyć na to, iż znajdą w swych dążnościach poparcie ze strony Andaluzji, oraz części Arragonji i większej części mieszkańców Starej Kastylji, i nawet ze strony Madrytu. — zdaje się atoli, że przewodcy demokratów oddają się pod tym względem niebezpiecznym złudzeniom. — Dnia 4-go października przybyli do stolicy Katalonji przewodcy ludu Orense, generał Pierrad i republikanin Clavé, którzy szerzyli w Katalonji północnej propagandę ultra-demokratyczną. Wieczorem skorzystano po raz pierwszy w sposób praktyczny z prawa o stowarzyszeniach i zgromadzeniach. Gdy o soboty organizujące meeting upraszały o udzielenie im na to pozwolenia, odpowiedziano im, że takowe nie może być udzielone, albowiem prawo zgromadzania się jest również pierwotne i naturalne, jak prawo myślenia i mówienia, i że przeto robić można wszystko to, co nie pozostaje w sprzeczności z kodeksem karnym. Deputowany Orense, który przyzywał na meetingu, przemiał mowę, przyjętą z nadzwyczajnym zapalem, przeciw zasadzie monarchicznej i przeciw „sofizmatom doktrynerów”. Wszyscy mówcy, którzy następnie wystąpili przeciw niemu, oświadczyli z góry, że zgadzają się w zasadzie z tem, co powiedział Orense, lecz że życzą sobie mówić jedynie przeciw stosowności szerszenia na teraz idei republikańskich. W ogóle agitacja republikańska jest bardzo czynna i pozostaje w sprzeczności z przekonaniem Prima, i z tego powodu Hiszpanja przejdzie jeszcze zapewne przez niejedną burzę.

* W przedmiocie finansów hiszpańskich, korespondent madrycki pisze do *Timesa*: Junta może poczytywać siebie za szczęśliwą, że przy obejmowaniu swoich obowiązków, znalazła w skarbie 600,000 f. n. szterl., które Concha kazał przysłać z prowincji do Madrytu. Wystarczyło to na zaspokojenie potrzeb chwili obecnej, tak iż zdołano wypłacać płace należne w dniu 1-ym października. Fundusze napływają jak gdyby za dotknięciem laski czarnoksiężkiej, i rzeczywiście, zważywszy obfite zasoby kraju, dobra administracja mogłaby z łatwością zaprowadzić ład w finansach, obudzić zaufanie i przyciągnąć obce kapitały. Lecz niestety, z powodu niepomysłnych zbiorów, kraj doznaje obecnie wielkiej biedy, i potrzebaby milionów dla zapobieżenia głodowi. Wśród takich okoliczności, lekkomyślnie postąpiły te junty prowincjonalne, które obniżyły natychmiast akcyzę tabaczną, przez co uszczupliły dochody państwa. Zrobionem to zostało jedynie dla zyskania popularności (z Madrytu donoszą także o tymczasowym obniżeniu ceł, lub też może samych tylko opłat konsumpcyjnych) i przypomina to nieroztropne postępowanie Garibaldi w Neapolu, gdzie zniósł on podatek od mlewa, przez co wyrządził skarbowi państwa wielką krzywdę.

* *La Fr.* z dnia 9-go października powiada: Byłoby niesprawiedliwością nie przyznać narodowi hiszpańskiemu, a przedewszystkiem mieszkańcom Madrytu wielkiej dozy filozofji w obecnych wypadkach. List przesłany z Madrytu do *Ajencji Havas* powiada o tem usposobieniu moralnem co następuje: „Ludność madrycka, pisze autor listu, a jest to nie jedynie z ciekawszych fenomenów rewolucji hiszpańskiej, żadnej, jak się zdaje, nie powzięła jeszcze myśli co do swojej przyszłości. Mówi ona o wszystkim bez różnicy zdania, rozprawia o wszystkich kombinacjach, nie przywiązując się do żadnej. Rzeczpospolita, karlizm, jedność iberyjska, objęcie tronu przez księcia Alfreda angielskiego albo przez ojca króla portugalskiego, wszystko to dla niej jest obojętnem i nie zważa ona na nic”. To nie troszczenie się o swoje losy polityczne przyczyni się zapewne do tego, że naród hiszpański bez sporów i wojny domowej wybierze z pośród siebie kortezy ustawodawcze, które

zdecydują stanowczo o losie półwyspu. — *Mém. dipl.* zamieściła dwa ważne zaprzeczenia. Telegram otrzymany przez niego z Rzymu, występuje przeciwko wiadomości, jakoby ojciec św. przestać miał do królowej hiszpańskiej list, zachęcający ją do opierania się wszystkimi siłami usiłowaniam rewolucji. Co do pogłoski, jakoby po upadku królowej Izabelli rząd angielski miał interwenjować czynnie w Madrycie na korzyść kandydatury swojego księcia, *Mém. diplom.* twierdzi, że w pierwszych zaraz dniach rewolucji hiszpańskiej, sir J. Crampton, poseł angielski, otrzymał od lorda Stanley'a instrukcje, ażeby bezwarunkowo nie mieszał się do żadnych spraw hiszpańskich. — *Pabellon nacional* i *Correspondencia* donoszą o różnych dekretach ogłoszonych w tych dniach przez juntę rewolucyjną, a dotyczących przywrócenia wolności wyznań, wygnania jezuitów, unieważnienia wszystkich łask nadanych od 1-go lipca 1866 r. do 30-go września r. b. i zniesienia podatku miejskiego. — Tenże dziennik z d. 10-go października pisze: Hr. Girgenti biorąc udział w bitwie przy moście Alcolea, odplął potem do Lizbony, gdzie oczekuje pierwszego parostatku z Brazylji, powracającego do Francji, dla połączenia się z hrabiną Girgenti, przebywającą ciągle w Paryżu. — P. Olozaga powrócił z Angoulême do Paryża, gdzie widział się z bratem swoim, który przybył z Madrytu. Wiadomo, że p. Olozaga odmówił ofiarowanego mu w imieniu marszałka Serrano udziału w tymczasowym rządzie hiszpańskim, i przypuszczają, że upoważniony on zostanie do objęcia znowu posady ambasadora w Paryżu, którą sprawował pod ministwem marszałka Espartero. — Czytamy w *Mém. dipl.*: Według *Presse* wiedeńskiej, lord Stanley miał zaproponować gabinetowi tujleryjskiemu utrzymanie *statu quo* co do reprezentacji dyplomatycznej w Madrycie, a rząd francuzki miał zgodzić się z gabinetem angielskim co do tego punktu. *Presse* myli się. W obecnych okolicznościach nie mogło być żadnego w podobnym rodzaju porozumienia, z tej prostej przyczyny, że z upadkiem rządu królowej Izabelli, ustają mandaty urzędowe reprezentantów zagranicznych uwierzytelnionych przy jej dworze. Nie tylko Francja i Anglja, ale także inne dwory zagraniczne pozostawiają swoich agentów w Madrycie dla dokładnej wiadomości wypadków, jakich Hiszpanja stała się widownią; ale żaden z tych agentów dyplomatycznych nie nosi na sobie charakteru urzędowego. Przeciwnie zaś, według powszechnego zwyczaju, reprezentanci królowej Izabelli spełniają będą, z powodu jej protestacji do dworów zagranicznych, swoje obowiązki dyplomatyczne tak długo, dopóki w Madrycie nie ustali się w formach legalnych rząd, który uznany będzie przez dwory.

* *La Patr.* z d. 9-go października pisze: Mówiono o kandydaturze księcia Aoste do tronu hiszpańskiego. Dowiadujemy się, że syn króla Wiktora-Emanuela nie miał nigdy zamiaru występowania z swoją kandydaturą, ani też nie upoważniał nikogo do popierania tej kandydatury. — Pogłoska o powstaniu w Hawannie nie potwierdziła się. — Ten sam dziennik z d. 10-go mówi: Margr. Novaliches umarł rzeczywiście w skutek ran, pomimo wypowiedzianych przez korespondencje madryckie nadziei jego ocalenia. Wiadomość o rozmowie jego z marszałkiem Serrano jest zupełnie zmyśloną. — Jezuiti z Barcelony i Kordowy schronili się do Gibraltaru. — Milicja obywatelska otrzymała nazwę „ochotników wolności”. Wybiera ona sama swoich oficerów. — Korespondencje prywatne z Madrytu donoszą, że liczba osób różnej klasy pobierających codziennie wsparcie, składa się z czterdziestu tysięcy ludzi. Każdy otrzymuje co dzień po dwa franki, co wynosi dziennie osmdziesiąt tysięcy franków, a co miesiąc wyniesie dwa miliony czterysta tysięcy franków. Te czterdzieści tysięcy ludzi należą do klasy robotczej, i zapisani są na liście dla uczynia ich do robót publicznych, dotychczas jednak robota ich zasadzała się na braniu udziału w wielkich manifestacjach.

Austria i Ziemie słowiańskie.

* (Przyjazd cesarza). *Wiedeń, 10 października*. Cesarz przybył dziś rano z Gödöllö do Wiednia. (*Wien. Abp.*)

* (Sprawy czeskie. — Prezes ministerstwa. — Arcybiskup ołomuniecki). *Wiedeń, 7 października*. Z powodu wypadków w Pradze, odbyło się wczoraj posiedzenie rady ministerjalnej, na którem postanowiono zaniechać jeszcze na teraz ogłoszenie stanu oblężenia w stolicy Czech, lecz za to wzmożnić należyte załogę tameczną i udzielić dowódcom wojsk upoważnienie, ażeby w razie potrzeby wdania się siły zbrojnej, postąpili z całą energją. W niedzielę, oddziały które postane były na miejsce wypadków, znosiły z wielką cierpliwością obelgi, ciskanie kamieniami i t. p., lecz od owego dnia żołnierze są tak rozdrażnieni, że w razie powtórzenia się

czegoś podobnego, karność z trudnością będzie mogła być utrzymana. Zdaje się atoli, że energiczne rozporządzenia policji państwowej podziałały poniekąd na lud prażski, albowiem rozruchy w dzielnicach miasta Pragi, zwanej Josephstadt i zamieszkałej przez żydów, które zapowiedziane były przez przewodców złotej młodzieży na niedzielę wieczorem, nie przyszły do skutku, gdyż ajenci policji poobsadzali ulice zagrożone i dali do poznania, że gotowi są odeprzeć natychmiast przemoc przemocą. Zresztą w niedzielę wieczorem, wicherzyście czeszy dali jasny dowód, że żywią dla duchowieństwa uczucia niemniej nieprzyjazne, jak i dla niemców, przy powrocie bowiem do miasta tych czechów, którzy brali udział w meetingu, powybijali oni wszystkie okna w kolegium jezuickim, położonem po drodze. Przy tej sposobności, powybijali oni także większą część szyb w sąsiednim domu, pomimo, iż takowy jest własnością czecha, należącego do stronnictwa narodowego. — Oprócz spraw czeskich, naradzano się także na temże posiedzeniu ministrów nad kwestją obsadzenia stanowiska prezesa ministerstwa cislitawskiego, i jedno z pism wieczornych utrzymuje nawet, że kwestja ta została już rozstrzygniętą i że na stanowisko to przeznaczają się stanowczo książę Adolf Auersperg, brat księcia Karola Auersperga, który wziął niedawno dymisję z tej posady. Książę Adolf Auersperg jest na teraz wielkim marszałkiem sejmu czeskiego. Z drugiej zaś strony zapewniają, że prezesem ministerstwa cislitawskiego mianowany zostanie hr. Trautmanstorff. Obie powyższe wiadomości przyjąć należy z zastrzeżeniem. — Arcybiskup ołomuniecki, pomimo skazania go na karę pieniężną w wysokości 2,000 guldenów, nie wydał jeszcze dotąd akt dotyczących spraw o małżeństwa; z tego powodu sąd krajowy widział się spowodowanym do skazania go potwornie na karę pieniężną w wysokości 5,000 guldenów. Lecz wyroki takie odniosłyby skutek wtenczas jedynie, gdyby przedsięwzięte zostały środki energiczne dla ściągnięcia tych kar. (*Nordd. A. Z.*)

* (Książę Adolf Auersperg. — Środki przeciw Czechom. — Delegacje). *Wiedeń, 8 października*. Nie ogłoszono jeszcze dotąd urzędowo nominacji księcia Adolfa Auersperga na prezesa ministerstwa cislitawskiego, lecz sfery dobrze zwykle zawiadomione uważają takową za niezawodną, i spodziewają się powszechnie, że zostanie ona dobrze przyjętą przez stronnictwo konstytucyjne. — W przedmiocie postanowień powziętych przez rząd przeciw demonstracjom prażskim, nie słychać nic nowego, lecz zapewniają, że wkrótce nabyta będzie w tym względzie pewność, albowiem hr. Taaffe, minister obrony krajowej, udał się do Pesztu, dla złożenia cesarzowi sprawozdania z ostatniej narady ministerjalnej i dla uzyskania dla niej aukcji. Zresztą cesarz spodziewany jest osobiście w przyszłym tygodniu w Wiedniu, i gdyby w przyszłą niedzielę zaszła konieczność przedsięwzięcia nowych środków przeciw Czechom, w takim razie takowe zastosowane zostaną przez ministrów bez żadnej zwłoki. — Podług wiadomości z Pesztu, przysposobiane są tam sale dla posiedzeń delegacji, które mają rozpocząć się 13-go listopada. Delegacja cislitawska odbywać będzie swe posiedzenia w ratuszu miasta Budy; podług innej atoli wersji, delegacja ta ma przybyć do stolicy węgier jedynie na uroczystość otwarcia posiedzeń, potem wróci do Wiednia i tam będzie obradować; w razie zaś, gdyby jaki punkt sporny potrzebował wspólnego głosowania, członkowie delegacji cislitawskiej musieliby naturalnie zrobić *in corpore* wycieczkę do Pesztu. (*Nordd. A. Z.*)

* (Delegacja miejska). *Praga, 8 października*. Na dzisiejszem posiedzeniu delegowanych miejskich toczyły się obrady nad wnioskiem rady miejskiej o doręczenie cesarzowi petycji, ażeby nie zatwierdzał uchwalonego przez sejm prawa co do rozłączenia językowego instytutu politechnicznego. Wniosek został przyjęty. Ostatnim przedmiotem obrad był wniosek rady miejskiej, ażeby delegacja wstrzymała się od wszelkiej uchwały co do przystąpienia do deklaracji czechów, gdyż bez tego wiadomo że większa część mieszkańców miasta dzieli polityczne widoki deklarantów, a oświadczenia się delegacji miejskiej za przystąpieniem mogłoby w dzisiejszych okolicznościach pociągnąć za sobą jakie skutki. Przy tym punkcie burmistrz Klauudy zdał prezydencję wiceprezydentowi, gdyż jako deputowany sejmu, który podpisał deklarację, nie może w tej sprawie przewodniczyć. Pomiędzy młodymi Czechami a starymi ponowstały żywe rozprawy. W końcu przyjęty został wniosek rady miejskiej 38 głosami przeciwko 17. (*Cor. Bür.*)

* (Położenie Czechów). *Dziennik Narod. Nov.* pisze: „Lud czeski nie potrzebuje obawiać się nadzwyczajnych środków przeciwko niemu wymierzono-

nych; dość tego, że siła zbrojna rozpędza meetingi, że sądy sądowa przewyższyły swą surowością dawniejsze sądy wojenne z 1848 r., że więzienia prazskie napelnione są mnóstwem skazanych redaktorów i innych politycznych przestępców, bardziej niż za czasów Windischgrauza. Tymczasem przeszło dziesięć tysięcy czeskich patriotów, nie wyłączając i kobiet, podległo karom lub niesłychanym pieniężnym opłatom, lub nakoniec znajduje się pod sądem i oczekuje rozstrzygnięcia swego losu."

* (Sejm galicyjski). *Lwów, 8 października.* Na dzisiejszym posiedzeniu sejmu po mowie Smolki za równouprawieniem żydów w sprawach gminnych, który to wniosek poparł komisarz rządowy hr. Gołuchowski wniósł o przyjęcie projektu en bloc, który też z wielkim zapalem przez znaczną większość po trzecim odczytaniu został przyjęty. Wieczorem odbędzie się posiedzenie. (*Cor. Bür.*)

* (Nagroda dla Ludewita Gaja). Reprezentacja m. Zagrzebia, jak donosi chorwacki dziennik *N. Pozor*, uznają, zasługę dra Ludewita Gaja, okazane przezeń dla ludu i ojczyzny, wyznaczyła 1,000 złr. jako patriotyczny podarunek ze strony zarządu miejskiego, w skutku odezwy „komitetu centralnego w sprawie wynagrodzenia dra Gaja,” którego majątek obecnie jest zupełnie zrujnowany, ponieważ nie szczędził pracy i majątku na odrodzenie literatury iliryskiej i inne narodowe przedsięwzięcia. Teraz na jego korzyść zbiera się składka ogólna w Chorwacji.

Prusy i Niemcy.

* (Konwencja wojskowa). *Mém. dipl.* powiada, że niedawne złożenie przez księcia Wilhelma badeńskiego, brata wielkiego księcia panującego, godności dowódcy korpusu armji badeńskiej jest pewnym dowodem konwencji wojskowej zawartej pomiędzy wielkim księstwem a Prusami, której celem byłoby zapewnienie gabinetowi berlińskiemu w czasie pokoju tych samych rękopij, jakie mu zapewnił na czas wojny traktat przymierza z 1866 r.

Francja.

* (Powrót cesarza). *Paryż, 9 października.* Cesarz spodziewany jest w poniedziałek w Paryżu, z powrotem z Biarritz, wraz z cesarową i księciem następcą tronu. Nazajutrz odbędzie się rada ministrów pod prezydencją cesarza. (*La Fr.*)

* (Kwestja wschodnia). *Paryż, 8 października.* *Constitutionnel* pisze: „Spodziewamy się, że Cretzulesko jest całkiem obcym wiadomościom podanym wczoraj przez dziennik *Etendard*. Są one ze wszech miar błędne. Od kilku już miesięcy Cretzulesko nie rozmawiał z margrabią de Moustier. Sądźmy, że pierwszy z nich jest zbyt dobrze poinformowany, aby miał budzić w ministrze Bratiano przekonanie, jakoby rząd cesarski był w jakimkolwiek bądź stopniu zadowolony z polityki, którą Bratiano narzucił krajowi. Francja żywi dla Rumunji prawdziwy interes. Lecz interes ten pozostanie bezowocnym tak długo, dopóki bracia będą gorę tendencje pozostające w sprzeczności z radami udzielanymi przez mocarstwa zachodnie. Mocarstwa niepokoją się coraz bardziej z powodu rozdwojenia pomiędzy ich poglądami a teraźniejszą polityką rządu rumuńskiego. Turcja jest zagrożona, nie zaś ona grozi. Interes mocarstw zachodnich jest w zupełności Turcji oddany. (*Wolff's T. B.*)

* (Sprawa rumuńska). *La Fr.* z d. 9 października pisze: Niektóre dzienniki donosząc o odjeździe do Bukaresztu p. Cretzulesko, ajenta rumuńskiego w Paryżu, dodają, że powiózł z sobą dowody szczerzej życzliwości mocarstw a szczególnie Francji dla rządu rumuńskiego. Dzienniki te mówią nawet, że zganiono wielce Turcję za jej postawę względem Rumunji. Chcąc pokładać najmniejszą wiarę w te wiadomości, należałoby zapomnieć o wszystkich faktach, do których na nieszczęście rząd rumuński mieszały był od pewnego czasu, a które spowodowały ze strony mocarstw poręczających, a szczególnie ze strony Francji, tak słuszne reklamacje w Bukareszcie. Co do Turcji, dała ona względem Rumunji dowód umiarkowania, które zjednało jej pochwały dyplomacji europejskiej. Zamiast ganić, Francja mogła tylko przyklasnąć usiłowaniu Turcji zachowania traktatu, o którego pogwałcenie nad brzegami Dunaju tyle intryg prowadzi się.

Włochy i Rzym.

* (Była królowa neapolitańska) Marja-Zofja przybyła 2-go b. m. do Civitta-Vecchia, na parostatku francuzkim *Saintonge*. Zamtąd wyjechała ona do Rzymu. (*Cor. italienne*).

Turcja i ziemie słowiańskie.

* (Prześladowanie żydów). *Bukareszt, 6 października.* Dziennik *Etoile d'Orient* pisze w swoim numerze z dnia 4 października co następuje: Depesze z Galaczu donoszą, że dziś o godzinie 10 rano

powtórzyły się opłakane sceny z 1859 z żydami. Kilka synagog zostało zburzonych. Sprawę tę wywołał jak mówią następujący wypadek: Dwoje dzieci, z których jedno było żydowskie, pokłóciło się i pobiło na ulicy. Ojciec dziecka chrześcijańskiego nadbiegł i podburzył ludność przeciwko żydom. Wojsko przywróciło porządek raniwszy obustronnie pewną liczbę osób. Mówią o dwudziestu ranionych. Dorobanci i strażnicy nadgraniczni zebrali i zostali w Galaczu i wezwano tam załogę z Braiły. Wojsko obozuje na placach miejskich. Sąd prowadzi sprawę; burzyciele porządku powinni być konieczni ukarani i zapłacić zrządzone szkody. Powtarzane często o tem, że rumuni nie są fanatyczni, w porcie Galaczu zamieszkuje wielka liczba cudzoziemców, a przytem trzeba dodać, że nauczyciele starający się o popularność i nadużywający ultra-liberalnego prawa zapewnijającego ich nieetykalność, podburzają w mieście dzieci chrześcijańskie przeciwko żydowskim, z drugiej znów strony zwolennicy dawnego rządu używają wszelkich środków dla okazania, że pod rządem liberalnym niepodobna jest spokojność; ale rząd patrzy na to wszystko i postanowił chwycić się prawnej surowości przeciwko wszelkiego rodzaju sprawcom rozruchów. (*Cor. Hav. Bul.*)

Anglja.

* (Indje Wschodnie). W przedmiocie zajęcia pomiędzy rządem angielskim w Indjach Wschodnich i najbliższym tych ostatnich sąsiadem północnym, otrzymano obecnie dokładniejsze wiadomości. Posuwanie się wojsk przeciw plemionom powstałym, na terytorjum Hazara, miało rozpocząć się 10-go lub 15-go września. Spodziewano się silnego oporu. To energiczne wdanie się potęgi zbrojnej budzi w dzienniku *Times* podejrzenie, że chodzi nie o samo tylko pokromienie powstańców w okręgu Hazara, lecz także o zajęcie i wcielenie okręgów górzystych, graniczących z Afganistanem, ażeby w ten sposób uzyskać dogodną pozycję dla działania przeciw afganom. O toż samo rząd angielski podejrzany był także poprzednio, przy zdobyciu Kabulu. (*Nordd. A. Z.*)

* (Zaprzeczenie pogłoskom). Artykuł *Ti mesa* o mniemanych zamiarach rządu angielskiego w Indjach Wschodnich przy przedsięwzięciu wyprawy przeciw powstałym plemionom prowincji Hazara, nie jest, jak się zdaje, na rękę rządowi angielskiemu, który nie chce prawdopodobnie, ażeby publiczności niepokoiła się niepotrzebnie. *Times* utrzymuje mianowicie, że wyprawa pomieniona ma na celu uzyskanie pozycji, lepszych od dotychczasowych, dla swoich dalszych planów w Azji środkowej. Pismo ministerjalne *Standard* oświadcza dziś wyraźnie, „dla zapobieżenia błędnemu pogłoskom”, że armja stojąca na granicy północno-zachodniej Indji Wschodnich, zamierza podbić plemiona zamieszkałe w górach dla tego jedynie, ażeby zapewnić w trwały sposób spokojność w okolicach nadgranicznych. (*Nordd. A. Z.*)

PRZEWODNIK WARSZAWSKI

Warszawa,

30 Września i 12 Października

Kalendarz

We wtorek, 1 (13) października, — św. Edwarda kr. węgier. — Słońce wsch. o godz. 6 min. 22; zach. o godz. 5 min. 10.

We środę, 2 (14) października, — św. Kaliksta pap. i Barnaby apost. — Słońce wsch. o godz. 6 min. 24; zach. o godz. 5 min. 8.

Stan pogody

Dziś z rana — 5 0 R. o godz. 6 z rana. o godz. 4 popoł. Wczoraj. Barometr w milimetrach. . . . . 57 9 57 9 Termometr Reaum. . . . . + 2 3 + 8 5 Stan nieba. . . . . pogodny pochmurny Największe ciepło — 8 9 R. Najmniejsze ciepło 1 4 R Wysokość wody na Wiśle stóp 1 cali 3

Widowiska

TEATR WIELKI. — *Dziś*, w poniedziałek, opera w 4-ach aktach, *Ernani*, muzyka Verdiego. — Osoby: Don Karol Rejent Hiszpanji — p. *Ziółkowski*; Don Ruy Gomez da Silva, grand hiszpański — p. *Prochazka*; Elwira jego siostrzenica i naręczona — pani *Dowiałowska*; Ernani — p. *Fileborn*; Don Ricardo, przyboczny don Karola — p. *Szczepkowski*; Joanna poufała Elwiry — panna *Rybicka*; Jago przyboczny don Silwy — p. *Suszyński*. — *Jutro*, we wtorek, komedja *Gwiartka Papieru* (4-te wystąpienie pani Modrzejewskiej). — *Wczoraj*, w niedzielę,

dawano balet *Hrabina d'Egmont*, było osób 391. — *Onegdaj*, w sobotę, dawano dramat *Adrianna Lecouvreur*, było osób 1077.

TEATR ROZMAITOŚCI. — *Dziś*, w poniedziałek, komedja w 2 aktach, *Lektorka czyli Pustota młodzika*. — Osoby: Kapitan Sir Cobridge, starzec niewidomy — p. *Rychter*; Clactwon, jego siostrzeniec — p. *Sawicki*; Emilia — pani *Rakiewicz*; Lady Gerald — pani *Borawska*; Artur, jej siostrzeniec — p. *Swieszewski*; Edgar, jego przyjaciel — p. *Szymanowski*; Tomy, służący Lady Gerald — p. *Adler*; — komedja w 1-m akcie, *Młynarz i Kominarz*. — Osoby: Pytel młynarz — p. *Panczykowski*; Teklusia jego córka — pani *Sawicka*; Graea kominarz — p. *Damse* Franus jego syn — p. *Dąbrowski*; Sobek kominarz — p. *Chomiński*; Barbara stara panna w domu Pytla — panna *Bondasiewicz*; Kasia w domu Pytla — panna *Figarska*. — *Wczoraj*, w niedzielę, dawano komedję *Okreżnie*; krótkochwilę *37 sous Pana Montaudouin*, było osób 618.

WYSTAWA TOWARZYSTWA ZACHĘTY SZTUK PIĘKNYCH (w hotelu europejskim). — *Codziennie*, od godziny 10 z rana do wieczora. — Cena wejścia kop. 15; w niedziele zaś i święta kop. 5.

WYSTAWA OBRAZÓW I STAROŻYTNOŚCI p. Sulatyckiego (na Podwalu w domu Dyzmańskich). — *Codziennie*, od godziny 10 rano do 4 po południu. — Cena wejścia kop. 10.

TEATR RAPPO (na rogu ulic Hrabiego Berga i Włodzimierskiej). — *Dziś i codziennie*, *Wielkie przedstawienie* towarzystwa artystów i artystek pod dyktando Fr. Rappo. — Zacznie się o godzinie 7 1/2. — *Wczoraj*, było osób 471. — *Onegdaj*, było osób 402.

W TIVOLI (przy ulicy Królewskiej). — *Dziś i codziennie*, przedstawienia trupy pod dyktando p. Russanowskiego. — Początek o godzinie 7 1/2. — Cena wejścia kop. 10.

PRADO (zakład gastronomiczno-spacerowy z rogatkami Wolskimi, dawniej Ohma). — *W każdą niedzielę i święto*, *Koncert*. — Początek o godzinie 4 1/2. — Cena wejścia kop. 15.

* Przyjechali do Warszawy: generał-adjutant książę *Barjatyński*, z Brześcia; szambelan dworu J. C. M. *Czapski*, z Wilna; — wyjechali: generał-adjutant książę *Witgenstein*, hr. *Boquet*, za granicę; *Possiet*, do Petersburga; generał-lejtnanci: *Müller*, do Petersburga; *Hlebow*, do Czestochowa; *Zimmermann*, do Kalisza; generał-major *Macniew*, do Ostrowa; szambelan dworu J. C. M. *Bazmakow*, do Petersburga.

* Wczoraj i onegdaj przyjechało koleją żel. warsz.-wied. i warsz.-bydg. osób 969, wyjechało osób 918; — koleją żelazną petersb.-warsz. przyjechało osób 338, wyjechało osób 1874; — koleją żel. warsz.-teresp. przyjechało osób 342, wyjechało osób 258; — statkami parowemi przyjechało osób —, wyjechało osób —; — w ogóle przyjechało osób 941, w tej liczbie z zagranicy 61, wyjechało osób 1039, w tej liczbie za granicę 61.

* *Listy niewłaściwie do skrzynek pocztowych włożone*, w dniu 29 (11) b. m., pod adresem, a mianowicie: z używanymi markami: Spasowski w Tyńsku, Stefanowicz w Mińsku Gubernjalnym, Jakowlew w Łudze, Badurski w Kumiersku, — listów miejskich sztuk 4, wyjętych ze skrzynek pocztowych jako na koszt doręczenia nie będą, — oraz 18 sztuk listów na koszt, dla wyekspedjowania wewnątrz kraju, jako z nienaklejonymi markami, wyprawione nie będą, i znajdują się w kancelarji pocztamtu do odebrania.

* W dniach 28 i 29 (10 i 11) b. m. i r., chorych w 8-u cywilnych szpitalach: przybyło 86, wyzdrowiało 75, umarło 4, pozostało 1808 (mężczyzn 853, kobiet 955), z nich w szpitalu starozakonnych mężczyzn 181, kobiet 182.

* W dniu 29 (11) bież. mies. i roku, urodziło się: *chrześcijan*: płci męskiej 8, płci żeńskiej 9; *starozakonnych*: płci męskiej 5, płci żeńskiej 5; razem 27, — zawarło śluby małżeńskie: par: *chrześcijan*: 4, — *starozakonnych*: —; — zmarło: *chrześcijan*: płci męskiej 7, płci żeńskiej 5; *starozakonnych*: płci męskiej 3, płci żeńskiej 5, razem 20.

KURSA TELEGRAFICZNE

Table with telegraphic rates for various locations including Paryż, Londyn, and others, listing rates for different types of telegrams and currencies.

